

# TONG Yulduzi

№18 (66403)  
2003 yil  
5 may  
dushanba  
Sotuvda  
erkin narxda

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi  
Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiqa boshlagan.

Qadrli bolalar! Bugun siz bilan ko'ngil uyining shamchirog'i - ISHONCH haqida suhbatlashamiz. O'ziga, ruhiga ishonmagan odam e'tiqodsiz bo'ladi.

*Bosh muharrir minbari*  
bo'lak kimsasi ham, hech vaqosi ham yo'q edi. Bugun u bilan suhbatlashgan odamning ko'nglida beixtiyor

## KO'NGIL UYINING SHAMCHIROG'I

Men sizga yaqin o'tgan kunlarda bo'lib o'tgan bir voqeani hikoya qilmoqchiman:

Turg'unlik yillarida paxta dalalarida umri o'tib, defolyatsiyadan zaharlangan eru xotin bir kunda bu dunyodan ko'z yumadilar. Ulardan nimjonga bola qoladi. Bu yetimcha ne-ne zulmlarning, kaltaklarning ostida ulg'ayadi. Ko'nglidagi yolg'iz UMIDiga suyanadi. Maktabni tugatgach, Toshkentga o'qishga keladi. Garchi o'z bilimiga ishonsa-da, o'sha paytlardagi poraxo'rlik evaziga yetim bola o'qishga kira olmay izillab yuguradi. Yil o'tadi, ikki yil o'tadi, oxiri beshinchi yil o'qishga kirib, qunt bilan o'qiydi. Kechqurunlari qorovullik qilib kun kechiradi. Yetim bolaning boshiga tushgan kunlar ko'chadagi itning boshiga tushganda edi, uvillab qochgan bo'lardi. Ammobbizning qahramonimiz sabr qiladi, bardosh qiladi. Shunda bildiki, SABR - ishonchni asraguvchi qo'rg'on ekan.

Yillar o'tib, yetim bola o'qishlarni tugatdi, ilmiy ishlar yoqlab, avval fan nomzodi, keyinroq esa doktor bo'ldi. Butun mamlakatga mashhur olim sifatida tanildi. U ilk bor qishloqdan Toshkentga kelganida o'ziga ishonchdan

ishonch qo'rg'onlari tiklandi. Zero, inson uchun ishonchdan ortiq boylik bo'lmaydi. Chunki boylik, mansab, mol-dunyo bari o'tkinchi. Davrlarning, tasodiflarning oddiy bir hamlasi bilan yemirilib ketadigan bevafo narsalardir. Ammo o'ziga ishongan inson mangu g'olibdir. Ishonch - bu ruhning boyligidir, ruhning hurligidir. Sirli tunlarda istagim: Bolalar, olis sayyoralaridan boqayotgan sehrli yog'dular shu'lasi yuragingizda miltetgan ishonch uchqunini yanada alangalatsin. Munavvar saharlarda esa Sizni tong kabi yorishib kelayotgan oliy maqsadlarga undovchi o'z kuchingiz, bilimingiz, iroda va qobiliyatingizga bo'lgan ishonchingizni uyg'otsin!

*Ilohiy yog'dumi, sham'i tal'atmi,  
Toza yuraklarda yam-yashil bahor.  
Ajdodlardan qolgan buyuk, qudratli  
Ko'ngilda bor bo'lsin ishonch poyidor!  
Ishqdayin porlasin ruhingiz aro  
Qaddin rostlayotgan sabot shu'lasi.  
Sizni asragaydir bu dunyo aro  
Bor bo'lsa ko'ngilda ishonch qal'asi!*

*Xotira va Qadrlash kuni oldidan*

### ORZULARI IJOBAT BO'LDI

Yaxshiyamki, mana shunday Xotira va Qadrlash kuni bor. Bu kabi bayramlar biz o'quvchilarga o'tganlarni xotirlashni, atrofda gilarining qadriga yetishni o'rgatadi. Bu ulug' kunda Ikkinchi jahon urushi shahidlari, 16 fevraldagi fojining begunoh qurbonlari yodga olinadi. Ularning jasorati sharaflanadi, shu bilan birga shafqatsiz urush nomi la'natlanadi.

Ushbu mudhish sanalarni yodga olish qanchalik og'ir bo'lmasin, tinch hayotimiz uchun kurashgan ajdodlarimiz nomini e'zozlash, o'chmas xotirasini ardoqlash biz yosh avlodlar uchun ham farz, ham qarzdur.

Cho'lpon, Fitrat, A.Qodiriy, Behbudiy, Usmon Nosir... Bular asl qahramonlar. Ular qo'yan tamal toshi yuksaldi. Orzulari ijobat bo'ldi. Xalqimizning asriy orzusi amalga oshdi.



Mustaqil bo'ldik va uning sharofati bilan qadriyatlarimiz qayta tiklandi. Haloskorlarimiz nomi abadiylashtirildi.

9-may Xotira va Qadrlash kuni barchamizga muborak bo'lsin!

*Ma'rifat TEMIROVA,  
Qashqadaryo viloyati, Shahrisabz tumanidagi  
2 - ixtisoslashgan maktab - internatning  
9- «A» sinf o'quvchisi.*

Biz Yunusobod tumanidagi 273-litsey maktabida o'qiydigan qatnashdilar. yoqadi. Ayniqsa, kutubxonamiz. Chunki nurxonamizda turli-tuman kitoblar juda Kutubxonamizdagi ko'p.

Yaqinda o'tkazilgan «Kitob hayot chashmasi» nomli marafon sabab u yanada boyidi. Har bir o'quvchi o'zi sevib o'qiydigan kitobini kutubxonaga sovg'a

## KITOB HAYOT CHASHMASI



qildi. Marafonimizga «Turon» nashriyoti rahbari Minxojiddin Haydar, «Ibn Sino» nashriyoti bosh muharriri Shoira Ergasheva, TXTB uslubchisi S u r a y y o Husniddinova, Toshkent Davlat Madaniyat instituti professori va viloyatlardan malaka oshirish uchun kelgan kutubxona mudirlari mehmon bo'lishdi. -Tadbirda barcha sinf o'quvchilari faol

kitoblarimiz soni yana 1200 taga ortdi,-dedi mamnuniyat bilan kutubxonachimiz

Shahzoda opa. - Ayrim maktablarning kutubxonachilari bekorchilikdan zerikib o'tirishadi. Bizda esa aksincha, katta tanaffusda odam sig'may ketadi. 800 dan ziyod obunachimiz bor. Ular 5-, 6-, 7-, 8-sinflarning o'quvchilari. Istardimki, maktabni bitirib, mustaqil hayot ostonasiga qadam qo'yayotgan yuqori sinf o'quvchilari ham kutubxonamizga tez-tez kelib turishsa. Axir kitobdan olingan saboq ularga kelgusida albatta asqotadi-ku.

Opamizning gaplarida jon bor. Kitob bizning eng yaqin do'stimiz, maslahatgo'yimizdir.

*Adiba ERGASHEVA,  
Munisa UBAYDULLAYEVA,  
Toshkent shahri.*

Chindan ham bolalik beg'ubor davr. Buni taniqli shoirlar she'rlarida yaqqol namoyon qiladilar. Bolalik ezgu niyatlarga boy olamdir. Bolalik orzulari bilan

## BOLALIKNING BEG'UBOR OLAMI

yashab, o'z maqsadiga yetgan insonlar ham talaygina. Bolalar sodda va samimiy, qiziquvchan, eng asosiysi sho'x bo'ladilar. Men ham bolaligimda shunday fazilatlarga ega edim.

Oyijonimning aytishlaricha, bolaligimda ularni «Bu nima?», «Bu nima uchun kerak?» degan savollarga ko'mib tashlar ekanman. Ayniqsa, kitob o'qib bering, deya xunob qilib yuborar ekanman.

Hozir ham kitob o'qish, adabiyot darsi jonu dilim.

Adabiyotshunoslarning, shoiru adiblarning hayoti va ijodini o'rganishga juda qiziqaman. Abdulla Qodiriyning «Jinlar bazmi», Oybekning «Gulnor opa», Mirtemirning «Baliq ovi» kabi she'r va hikoyalarini qayta-qayta o'qib zerikmayman. Chunki ulardagi bolalar hayoti mavzusi bizga juda yaqin va tanish. «Baliq ovi»dagi baliqchi bolaga qo'shilib ov gashtini his qilsak, «Jinlar bazmi» hikoyasidagi bolalikka xos bo'lgan qo'rquvni o'qib, unga sherik bo'lamiz go'yo. «Gulnor opa»dagi Badal obrazi xuddi men haqimda, yoshlikdagi sho'xliklarim haqida yozilgandek.

Inson yoshi ulg'aygani sari bolaligini sog'inaveradi, qo'msayveradi, deyishadi. Shoir va yozuvchilarimizning bolalik sog'inchlarini qalamga olaverishlari ham, xofizlarimizning, bolaligim, seni sog'indim, deya kuylashlari ham shundandir balki.

Xusnida MIRZAYEVA,  
5- «A» sinf o'quvchisi.

Bir maktabdan qo'sh maktub

## AG'AYIB TADBIR BO'LDI

«Men 1903 yil, 10 may, juma kuni erta bilan soat 6 da tug'ilgan ekanman. Bu dehqoncha yil sanog'i bilan baliq yili bo'ladi. Tug'ilgan yerim Toshkent shahri, Shayxontohur daha, Qo'rg'ontegi mahallada».

Ushbu so'zlar sevimli shoirimiz G'afur G'ulom qalamiga mansub ekanligini hammamiz yaxshi bilamiz. Oramizda bobomizning asarlarini, she'rlarini sevib o'qimaydiganlar topilmasa kerak. Chunki ularning har bir satrlari o'quvchi qalbiga juda yaqin, uning to'ridan joy olishi tayin.

Birgina «Shum bola» asarini olaylik. Uni qayta-qayta o'qib, kinosini tomosha qilib, yangi-yangi qirralarini «kashf» etaveramiz.

Shu kunlarda shoir bobomiz tavalludining 100 yilligini katta shodiyona qilyapmiz. Biz ham shoir xotirasini yod etib, ajoyib tadbir o'tkazdik. She'rlaridan o'qidik, asarlaridan sahna ko'rinishlari tayyorladik. Hatto maktab direktorimiz Zaynab opa ham bizga jo'r bo'lib, she'r o'qiy boshladilar. Kechamizni ashula va raqslar bilan yakunladik. Istartimki, bunday kechalar ko'proq bo'lib tursa, o'quvchilarning she'riyatga, adabiyotga bo'lgan havaslarini yanada oshirsa.

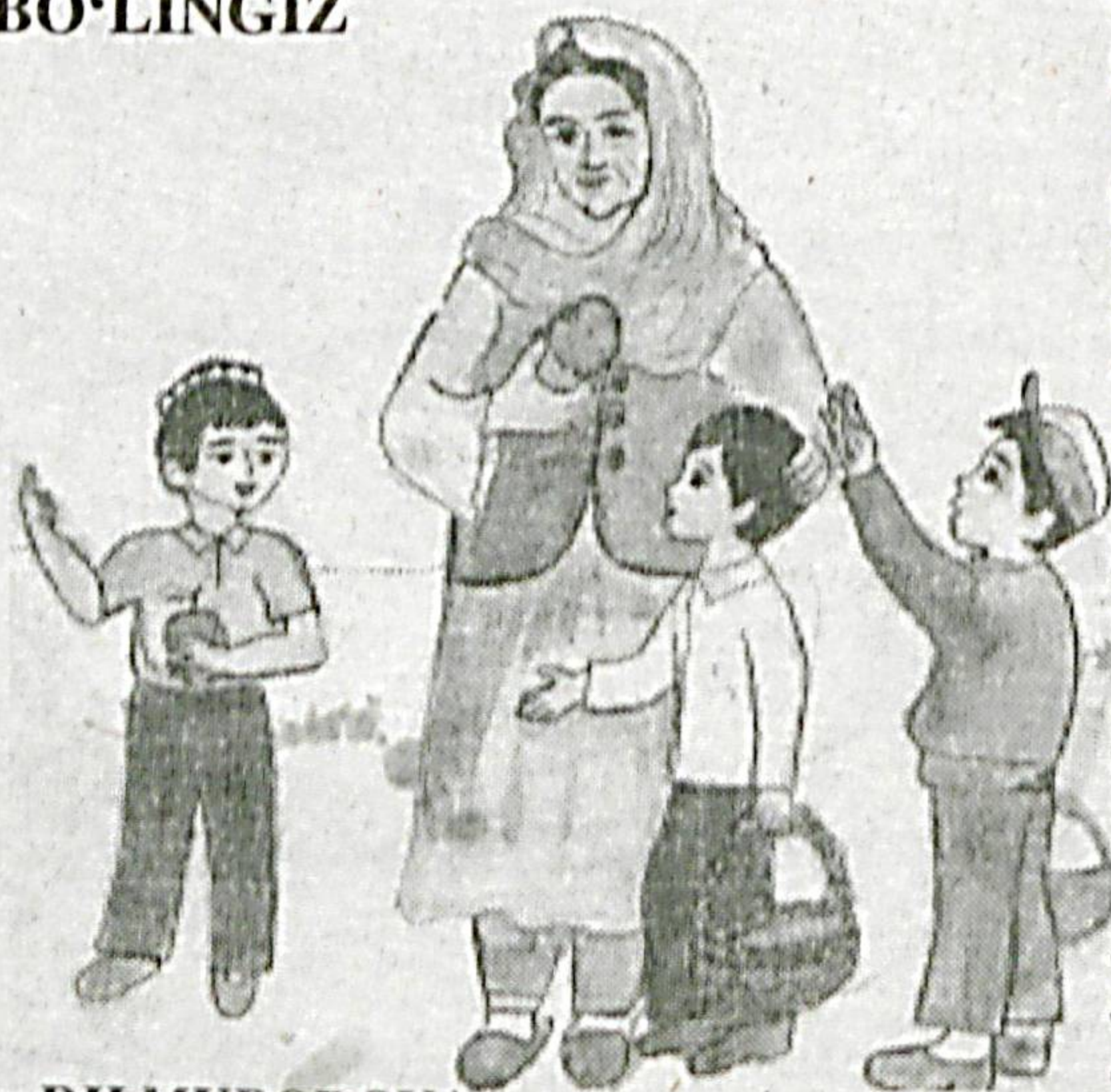
Dildora IBROHIMOVA,  
Termiz shahridagi 1-umumiy o'rta ta'lim maktabining  
8- «A» sinf o'quvchisi.

## BUVIJONIM, OMON BO'LINGIZ

Tug'ilgansiz ayni bahorda,  
Gulga to'lsin yurgan yo'lingiz.  
Hayot degan ajib gulzorda,  
Buvijonim, omon bo'lingiz.

Mehribonsiz nabiralarga,  
Boldan shirin har bir so'zingiz.  
Alishmasman dunyoga, zarga,  
Buvijonim, omon bo'lingiz.

Siz bilan hamisha obod xonadon,  
O'n bir farzand uchun aziz jon.  
Jahon ichra siz ham bir jahon,  
Buvijonim, omon bo'lingiz.



Dilora DILMURODOVA,  
Toshkent shahar, Shayxontohur tumanidagi  
324- o'rta maktabning  
6- «G» sinf o'quvchisi.

Men tinchlikning bog'larida,  
Kapalakdek uchaman.  
Oy jilmaygan chog'larida,  
Par yostig'im quchaman.  
Tushlaringa kirib chiqar,  
Buvim aytgan Barchinlar.



ZAR DO'PPINGA  
BIR QARANG

Sarhadlarda yovni yiqar,  
Akalarim lochinlar.  
Egnimdagi atlas libos,  
Zar do'ppinga bir qarang.  
Go'yo pari qizlarga vos,  
Kulgungam, berur jarang.

Toshkent shahar, Sobir Rahimov tumanidagi  
53- bog'cha tarbiyalanuvchisi Shahzoda HAMIDULLAYEVAning  
so'zlarini 323- maktabning 4- «G» sinf o'quvchisi Mohinur  
HAYDAROVA oqqa ko'chirdi.

Ko'plab maktab va litseylarda obodonlashtirish ishlari qizg'in davom etmoqda. Shular qatori bizning 16- litseyimizda ham.

Har bir sinfga gulzor qilish uchun alohida bog' ajratildi.

B u n d a n t u p tashqari 600 mevali va manzarali ko'chatlar ekdik. Ayni paytda biz o'quvchilar darsdan bo'shadik deguncha, bog'imizga oshiqamiz.

Mana shunday yaxshi ishlarda albatta, ustozlarimiz, ayniqsa, litsey rahbarimiz I.Qirg'izboyevning alohida o'rni bor.

Qani ko'raylik-chi, kimning bog'i chiroyli va fayzli bo'larkin?

Elyorbek AKRAMOV,  
Andijon viloyati, Ulug'nor tumanidagi 16- litsey-  
internatining 8- sinf o'quvchisi.

KIMNING BOGI CHIROYLI?



15 Aprel-15 May  
Yo'l Harakati Xavfsizligi Oyligi

## PIYODA

Yosh yo'lovchi, chitoyot bo'l ko'chada,  
Yolg'iz chiqma, tim qorong'u kechada.  
Aslo ziyon ko'rma, yursang piyoda,  
Piyoda, aziz umring bo'lsin ziyoda!

Kichik bo'lsang, kattalarga quloq ber,  
Katta bo'lsang, kichiklarga ko'mak ber.  
Yo'ldan o'tsang, hovliqmagin va shoshma,  
Yo'lchiroq bor qaragin, haddan oshma!

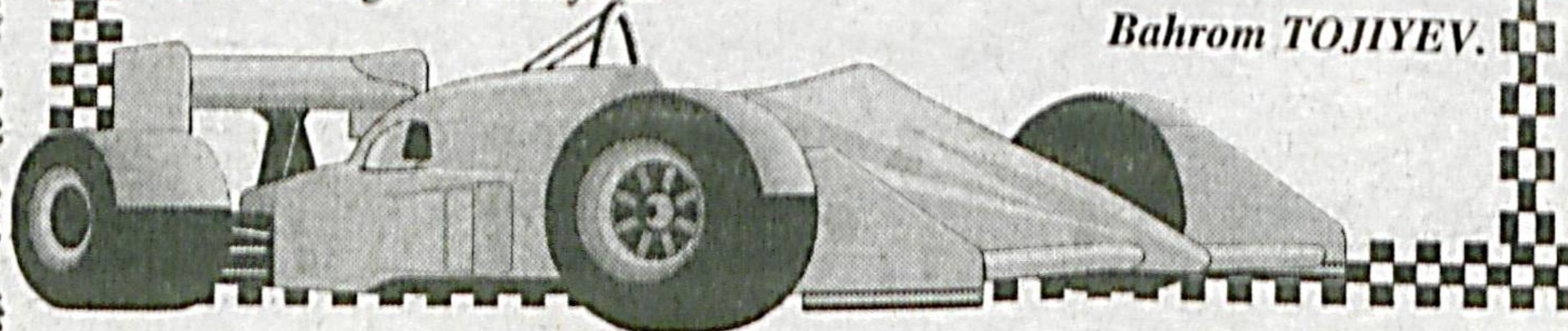
Foydalan, qulay yer osti yo'lagidan,  
Ustidagi chiziqli joy ko'magidan.  
Chorrahada hushyorlikni oshirgin,  
O'tayotib hayajonni yashirgin!

Haydovchini hurmat qil, o'chakishma,  
To'satdan, yo'ldan chopib o'tma!  
Qara avval, har tomonga diqqat qil,  
Borar yerga ulgurasan, shuni bil.

O'zingni-o'zing, agar asrasang,  
Yaratgan ham, seni saqlagay!  
Sog' va baxtli yasha dunyoda,  
Aziz umring bo'lsin ziyoda!



Bahrom TOJIYEV.

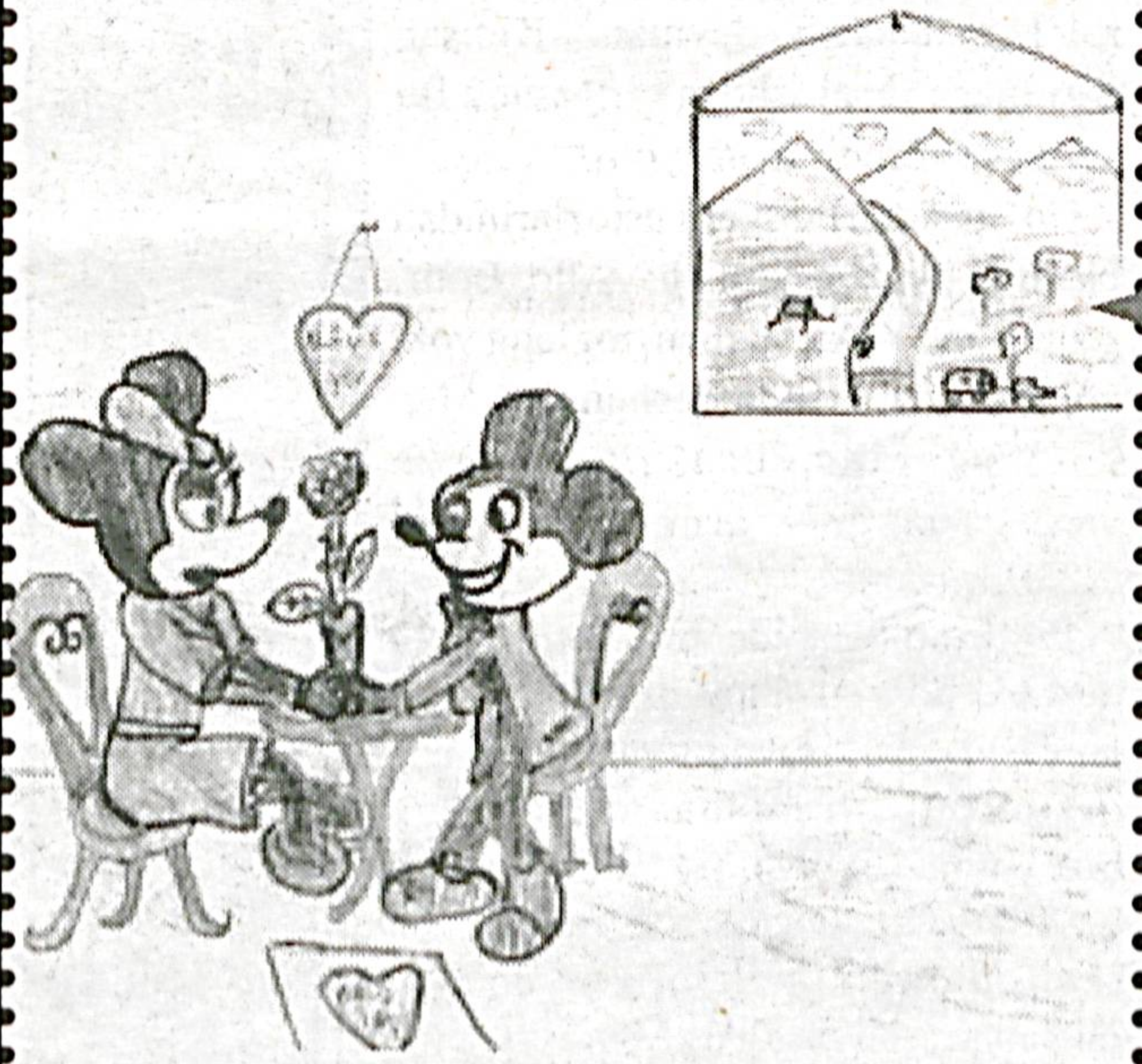


**BURCHIMMI, YO GUNOHIM?**

Sojida ismli qiz bilan qalin dugona edik. Sinfimizning a'lochi o'quvchilaridan sanalardik. Nima bo'ldi-yu o'ta kamtar, samimiy, intiluvchan dugonamda o'zgarish yuz bera boshladi. Darslarga kirmaydigan odat chiqardi. Maktabga ham pardo-andoz qilib kelardi. Keyin bilsam u yuqori sinfda o'qiydigan Shoxruh ismli bir bolani yoqtirib qolgan emish. Bu hol uning o'qishlariga ham salbiy ta'sir qila boshladi, baholari pasayib ketdi. Unga ustozimiz ham, men ham nasihat qilib ko'rdik. Chorak baholarini ko'rgan ota-onasi ham juda ajablanishdi. Chunki Sojida 1-sinfidan buyon faqat a'lo baholarga o'qib kelardi-da. Shunda ular meni uylariga chaqirtirib, bu holning sababini so'rashdi. Men bor gapni aytib berdim. Chunki dugonamning yurish-turishidan men ham ranjib yurgandim. Bilishimcha, ota-onasi Sojidani yaxshigina jazolashgan. Shuning uchun ham u mendan ranjib yurdi. «Sojida, mendan xafamisan?», deb so'radim bir kuni undan. U bo'lsa sovuqqina qilib: «Yo'q, bu sening burching edi», dedi-da, yonimdan ketib qoldi.

Aziz tengdoshlarim, siz nima deb o'ylaysiz? Qilgan ishim gunohimmi yoki savobim?

**Vazira NAZAROVA,**  
Poytaxtimizning Mirzo Ulug'bek tumanidagi  
18 - maktabning 7- «D» sinf o'quvchisi.

**SHUNCHAKI HAVAS EMAS EKAN**

Sinfimizdagi Sarvinoz ismli qizni yoqtirib qoldim. Avvaliga, bu shunchaki o'tkinchi havas bo'lsa kerak, deb o'ylagandim. Lekin borgan sari unga qattiqrog' bog'lanib boryapman. Xayolimda ham, tushlarimda ham faqat uning siymosi.

Bir kuni Sarvinozning Kamola ismli dugonasiga dilimni ochdim. Ertasi kuni Sarvinoz meni chaqirtiribdi. «Sen mendan kichkinasan. Kel, yaxshisi do'st bo'lib qolaylik», dedi. Men noiloj rozi bo'ldim. Shundan buyon men u bilan do'stman. Bundan juda xursandman. Lekin ba'zida shunday go'zal qizni sevomasligimdan siqilib ketaman.

Bu maktubni yozishimdan maqsad, tengdoshlarim menga maslahat berishsin. Ular meni tushunishsa kerak, degan umiddaman.

**Ma'sud TOSHMATOV,**  
Toshkent viloyati, O'rta Chirchiq tumanidagi  
7-o'rta maktabning 8- «B» sinf o'quvchisi.

**MAKTABDAGI MUHABBAT****HIJRON**

Hijron azobiga berolmay bardosh,  
Oxir qiz sevgisin oshkor etibdi.  
Lekin yigit unga qilmayin parvo,  
O'zga qizga sevgi izhor etibdi.  
Oyu yillar o'tib, qaytibdi yigit,  
Kechir deya qizga egibdi boshin.  
Lekin qiz uni kechirolmabdi,  
Chunki so'ngan edi sevgi quyoshi.

**Durdona AVAZOVA,**  
Toshkentdagi 85 - maktabning  
8 - «A» sinf o'quvchisi.

Toshkentdagi 114 - maktabning 6 - «A» sinf  
o'quvchisi Zilola SAIDOVA chizgan rasmini  
«Dil izhori» deb nomlabdi.  
Mana bu suratni esa tengdoshingiz - Toshkent  
viloyati, Toshkent tumanidagi  
7 - umumta'lim maktabi o'quvchisi Bekzod

**QANDAY YO'L TUTAY?**

Dalada ishlab yurib, Sh. ismli bir bolani yoqtirib qoldim. U esa hech narsani sezmaydi. Sevgimni oshkor qilay desam, qiz bolalik g'ururim yo'l qo'ymaydi. Qanday yo'l tutay, maslahat bering.



Meni maftun etdi shirin so'zingiz,  
Yuragimdan joy oldi vazmin yuzingiz,  
Bo'ylarimga mos ekan sizning bo'yingiz,  
Suyganim, kuyganim faqat o'zingiz.

**Muattar SUYAROVA,**  
Samarqand viloyati, Urgut tumanidagi  
47 - o'rta maktabning  
9 - «A» sinf o'quvchisi.

**YONG'IR SHIVALAGAN KECHA**

Yong'ir shivalagan osuda kecha,  
Majnun to'ldi tagida ikki baxtli yosh.  
Biri alp yigitdir, biri go'zal qiz,  
O'rtada turibdi ishq yayrab bebosh.  
Yong'ir shivalagan osuda kecha,  
Xabardor oshiqlar sir-asroridan.  
Sochlarin parishon yoygan majnun to'ldi,  
U ham boxabardir bari-baridan.

**Suhrob DANGALOV,**  
Samarqand viloyati, Pstdarg'om  
tumanidagi 8 - maktab o'quvchisi.

**YOSHLIKDA «O'YNAB» QOLISH KERAKMISH**

G. ismli sinfdoshim bilan birinchi sinfdan birga o'qiydiz. U juda odobli, aqlli qiz edi. Lekin bitiruvchi sinf bo'lganimizda butunlay o'zgarib qoldi. Maktabga xohlagan kiyimida keladi. Baholari bilan esa umuman ishi yo'q.

Bir kuni yonimga kelib: «Seni bir yigit bilan tanishtirib qo'yaymi? O'ziyam xuddi senga o'xshaydi», - dedi.

-Meni bunday ishlarga vaqtim yo'q, hali juda yoshlik qilaman, - dedim men jiddiy ohangda.

-Hm, vaqtim yo'q emish. Yoshlik davringda o'ynab-kulsang-chi kitobga tikilib o'tiravermay. U bola rosa diskotekalarni yaxshi ko'radi. Birga borasizlar, - deya meni ko'ndirmoqchi bo'ldi u yana.

Mening astoydil jahlim chiqayotganini ko'rgach:

-Bormasang borma, ertaga sevgi kunida o'zim u bilan diskotekaga boraman, - dedi.

-Oying ruxsat beradilarmi? - so'rayman undan ajablanib.

-Oyim yo'lga ketganlar. Mening nima ish qilib yurganimni ular qayerdan ham bilardilar. Keladigan kunlari uyda o'tirsam bo'ldi-da...

Uning bu gaplaridan qattiq ranjdim. Onasi farzandlarini boqaman deb yurtma-yurt yursa-yu qizlari esa onasining ishonchini oqlashmasa. Hozirdanoq hoyu havasga berilgan G.ning kelajagi qanday bo'larkin-a?

**Yulduz ABDURAHMONOVA,**  
Chilonzor tumanidagi 126 - maktabning  
9 - «A» sinf o'quvchisi.

**DIL IZHORI****DO'ST TUTINSAM YOMONMI?**

Quyi sinflarda o'g'il bolalar bilan juda ko'p urishardik. Yuqori sinfga o'tgach ustozlarimizning pandu nasihatlariga amal qilib, ancha ahil bo'lib qoldik. Men ham Shuhrat ismli bola bilan do'stlashganman. Tanaffusda bog'da gaplashib o'tiramiz, oshxonada birga ovqatlanamiz. To'g'risini aytсам, qizlarga qaraganda o'g'il bolalar bilan do'stlashishni afzal ko'raman.

Chunki ular g'iybatchi bo'lishmaydi. Afsuski, bu do'stligimiz akalarimga yoqmaydi. «Do'st bo'lib yurib, sevib qolganingni o'zing ham bilmay qolasan. Yana bir marta seni shu bola bilan ko'rsam, o'zingdan ko'r...», deya po'pisa qilishadi. Hatto dadamga ham chaqib berishibdi. Tunov kuni meni yonlariga chaqirib: «Ona qizim, sinfingda yaxshi-yaxshi qizlar bor. O'shalar bilan do'stlashgin», - dedilar...

Nahotki qiz bola o'g'il bola bilan samimiy do'stlasha olmaydi?

**ZILOLA,**  
Qashqadaryo viloyati, G'uzor tumani.

# YETTINCHI SINFDA ODOBNOMA DARS

Maktab sahnasi uchun

*Bolalar o'qituvchini kutishyapti. Negadir undan darak yo'q. Betoqatlangan Nargiza Shokirga sinf eshitadigan qilib gapiradi:*

**Nargiza:** -Tur, doskaga chiq. «Uch og'a-ini botirlar»ni aytib ber.

**Shokir:** -Nima, eshitmaganmisan, uch og'a-inilarni? Xolasi kelganida uning pulini o'g'irlab qo'yishganini?

**Nilufar so'zini davom ettiradi:**  
- Otasi bir bog' o'tinni berib, - Sindir, - deydi bolalariga. Ular birdaniga sindira olishmaydi. Bitta-bitalab bo'lib... bir zumda sindirib tashlashadi, mana bunday qilib!

*Sobit oldidagi qora qalamni qarsillatib ikkiga bo'ladi. Qizlar kuladi, o'g'il bolalar ularga qo'shiladi. Sinf eshigi ochilib, o'qituvchi kirib keladi:*

**O'qituvchi:**  
- Salom bolalar! Qani, o'qituvchi darsga kechiksa (bunday hol hamma vaqt ham bo'lavermaydi) o'quvchi nima qilishi kerak?

**Lola:**  
-Kitoblarni ochib, o'tilgan darslarni takrorlashi kerak.

**Nodir:**  
- Uyida, ko'chada yoki maktabda ko'rgan-bilganlarini, o'ziga yoqqan yoki yoqmagan voqea va hodisalarni bir-birovi bilan o'rtoqlashishi kerak.

**Botir:**  
-Jim bo'! O'zing jim... deb bir-birini tinchitish uchun harakat qilib turishi shart.

**O'qituvchi:**  
-Hamma o'zini tiysa, «jim bo'l» deb baqirmasa sinf suv quygandek jim bo'ladi-a?

**O'qituvchi ularga ma'noli qaraydi.**

-Qani endi o'tiringlar. Uzrimni qabul qilinglar, zarur ish bilan biroz tutildim.

*Bolalar o'rinlarga joylashib olishadi.*

**O'qituvchi:**  
-Bugungi darsimiz - «Assalomu alaykum». Bu so'z aytilishi bilan so'rashayotgan kishilarning yuzida tabassum, samimiyat balqiydi. O'qigan ertaklaringizdan yaxshi bilasizki, eng vahshiy yirtqich hayvon ham, yalmog'iz kampiru zo'ravon dev ham bo'shashadi.

«Ikki yamlab bir yutish»ga jur'at qilolmaydi.

Bugungi darsimiz xuddi shu salomlashish dobi haqida bo'ladi.

Mana sizlar ham endi

katta bo'lib qoldingiz. To'y-hashamlarga borayapsiz. Mehmondorchiliklarda ham tez-tez bo'lib turibsiz. Aytaylik, turli yoshdagi turli fe'lu qarashli odamlar bilan katta to'yda o'tiribsiz. Dasturxonga non ushatilishidan avval odamlar bir-birlari bilan tanishib oladilar. Tanishishning bosh sharti - salomlashish.

Xolida, menga sen shunday vaqtda ular bilan qanday salomlashishingni aytib bergin.

**Xolida:**  
-Rostini aytsam, shanbada qarindoshimiznikida beshik to'yi bo'ldi. Uy va hovlilar odamlar bilan to'la edi. Men ayollarning so'rashishini kuzatdim. Aytaylik, bir uyda 15 nafar ayol o'tiribdi. Ular baravariga yig'ilishdi bu yerga. Eng avval yoshi ulug'i o'ziga yaqin yerdagi ayol bilan so'rashdi: - Yaxshimisiz, egachi? Uy-ichilaringiz, bola-chaqalaringiz sog'-salomatmi?

Tanish bo'lsa ismlarini aytib, bir-bir so'rashib chiqarkan. Unga javoban ayol ham rahmat, rahmat, deb turadi-da, haligi xotin aytgan savollarni o'zi ham takrorlay boshlaydi: - O'zingiz ham yaxshi yuribsizmi, uy yumushlari bilan charchamay? Cholingiz, kelinlaringiz... Xullas, savol-javob shu zaylda tugab, undan keyingi xotinga yuzlanishdi. Besh-o'n daqiqa ichida kim-kim bilan so'rashyapti, kim-kimning gapini qanday tushunyapti, dastlab ajrata olmadik. Keyin sezgirlik qilsangiz, ayollarning gap-so'zlarini darrov tushunib olarkansiz: bu bilan ular bir-birlariga befarqemasliklarini bildiradilar. Salomlashish odobining eng cho'qqisini ko'rdim men shu yig'inda. Onalarimiz ham vaqtdan yutdilar, ham bir yo'la o'zlarining tilaklarini bir-birlariga bayon qilib chiqdilar. Keyin esa biri bog'dan, biri tog'dan keluvchi, kimlarnidir qiziqirib, kimlarnidir hayratga soladigan mavzular mavzularga ulanib ketdi.

**O'qituvchi:**  
-Bobur, sen ham katta davralarda odamlar salomlashishlarini kuzatganmisan?

**Bobur:**  
-Albatta kuzatganman. Nima ko'p, to'y ko'p mahallamizda. Turli yoshdagilar davrani to'ldirib o'tirishadi. Aytaylik, uzoq ko'rmagan qadrdoning kirib keldi, deylik. U hamma bilan bir-bir qo'l berib so'rashishni boshlaydi. Endi oshni og'zingga solay deb turganingda, qo'l berib ko'rishishing kerak... Bir to'yda qancha-qancha qo'llarni ushlamaysan, eh-he... Buning ustiga keyingi paytlarda yigitu qizlar o'pishib so'rashishni ham urf qilishgan. Ayollar va qizlarga, balki, bunday ko'rishish biroz yarashar. Mening nazarimda erkaklarga yarashmaydi bu odat. Ammo cho'pillatib labi yoki yuzidan o'pib ko'rishish, menimcha, ota-bobolarimiz zamonlarida ham bo'lmagan. Otabebolarimiz uzoq ko'rmagan qarindoshlarini peshonasiga qo'llarini tekkizib qo'yishgan. Barmoqlari bilan qadrdoning yuzlarini silab, so'ng o'z barmoqlarini o'pib qo'yishgan... deb eshitganman.

**O'qituvchi:**  
-Yaxshi, bolalar. Endi o'zingiz kuzatgan salomlashib so'rashishlardan biri, telefon suhbatini ham aytib bersangiz.

**Botir (o'rimdan turib):**  
- Masalan men, telefonimiz hadeb

jiringlayvergach, go'shakni zo'r-bazo'r ko'taraman. Lekin baribir javob berilmaydi: - Labbay, kim?-deyman birinchi safar yumshoqlik bilan. Jimjitlik. -Gapiring, - deyman yana. - Kim kerak sizga? Akam ham, ukam

ham, singlimu opam ham uyda. Qaysi birlarini chaqirib beray?-deyman yana tutoqib. Yana jimjitlik. Hey, deyman, keyingi safar, gapingiz bo'lsa ichingizda qolib ketmasin, bir narsa deng... Qizlarning qiqir-qiqir kulgani eshitiladi.

- G a p i r a - a - qoling, o'zimam juda gaplashgim kelib ketyapti...

Bu payt telefon sharaqetib qo'yiladi. Borib ishimni davom ettiraman. Telefonning bezovta qilishi endi esimdan chiqqanida yana qo'ng'iroq. Bora solib go'shakni ko'taraman va sal kam baqirib, deyman: -Kimsan o'zi, nega meni ishdan qo'yasan? Bu yerda bekorchi odam yo'q!

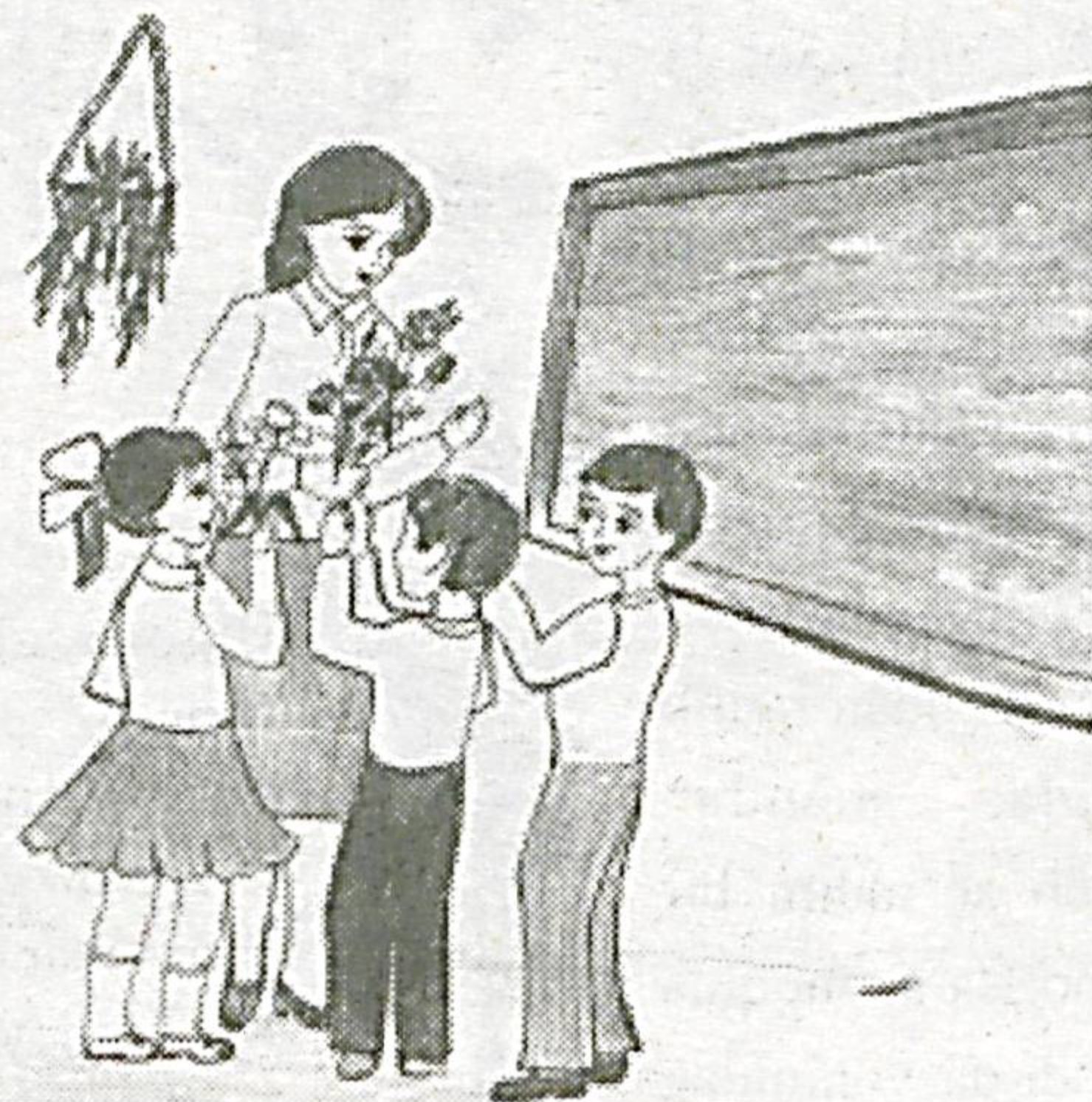
Go'shakdan hurmatli ustozlarimdan birining ovozi eshitiladi: -Allo, Botir, senmisan? Yoki, bu men, tog'ang yoki xolang... deydi. Mana shunaqa! Men telefon salomidan juda ko'p yo'qotishlar qilganman.

**Halima:**  
-Botirning gapida jon bor. Ayrim qizlar, bolalar ham telefon bilan gaplashishga, birovning vaqtini olishga orzumanda bo'lishadi. Bu bilan birovning asabiga tekkanlarini, ish vaqtini o'g'irlaganlarini, qolaversa, telefonning qadrini oyoq-osti qilganlarini bilmaydilar. Menesatelefon jiringlasa avvallari «Allo, kim kerak?», derdim. Endi o'ylab qaragam, bunday deyish odobdan emas ekan. Uyingizga mehmon kelsa eshikni ochib, kimsiz, kim kerak? demaysiz-ku! Shuning uchun «allo» so'zining o'rniga, «labbay», deydigan bo'ldim. Ovozni eshitishim bilan «Assalomu alaykum», deyman muloyimlik bilan. Keyin so'z so'zga ulanib, maqsadga ko'chiladi...

**O'qituvchi:**  
-Mana, qadrli o'quvchilar, gaplaringizdan ma'lum bo'ldiki, salomlashish madaniyatini har kim har xil tushunar ekan. Ammo ulardan to'g'ri xulosa chiqarib, hamrohingizga malol kelmaydigan tarzda salomlashishni o'zlashtirasiz, deb o'ylayman. Keyingi darsda «Kattalarga izzatda, kichiklarga xizmatda bo'ling!» degan shiorni o'rta tashlaymiz. Salomlashish odobi haqidagi xalq maqollari va hikmatli so'zlarni yozib kelinglar. Xayr, tanaffus.

(Qo'ng'iroq chalinib, o'qituvchi chiqib ketdi).

Umida MUROD qizi.



Bizning Zangiota tumani Xalq Ta'limi bo'limiga qarashli 14-son bolalar bog'chasida 12-mart kuni «O'zbek milliy raqs san'ati» mavzida

zukko bilimi va san'atga moyilligini mohirlik bilan namoyish qildilar. Jajilar tomonidan

«Do'ppi tikdim», «Dilxiroj»

kabi raqslar

nihoyatda

# BOG'CHAMIZDA RAQSGA TUSHAMIZ

ochiq mashg'ulot bo'lib o'tdi. Bu qiziqarli mashg'ulotda bog'chani katta guruh bolalari ishtirok etishdi. Kichkintoylar yig'ilganlarga o'zlarining

jozibali ijro

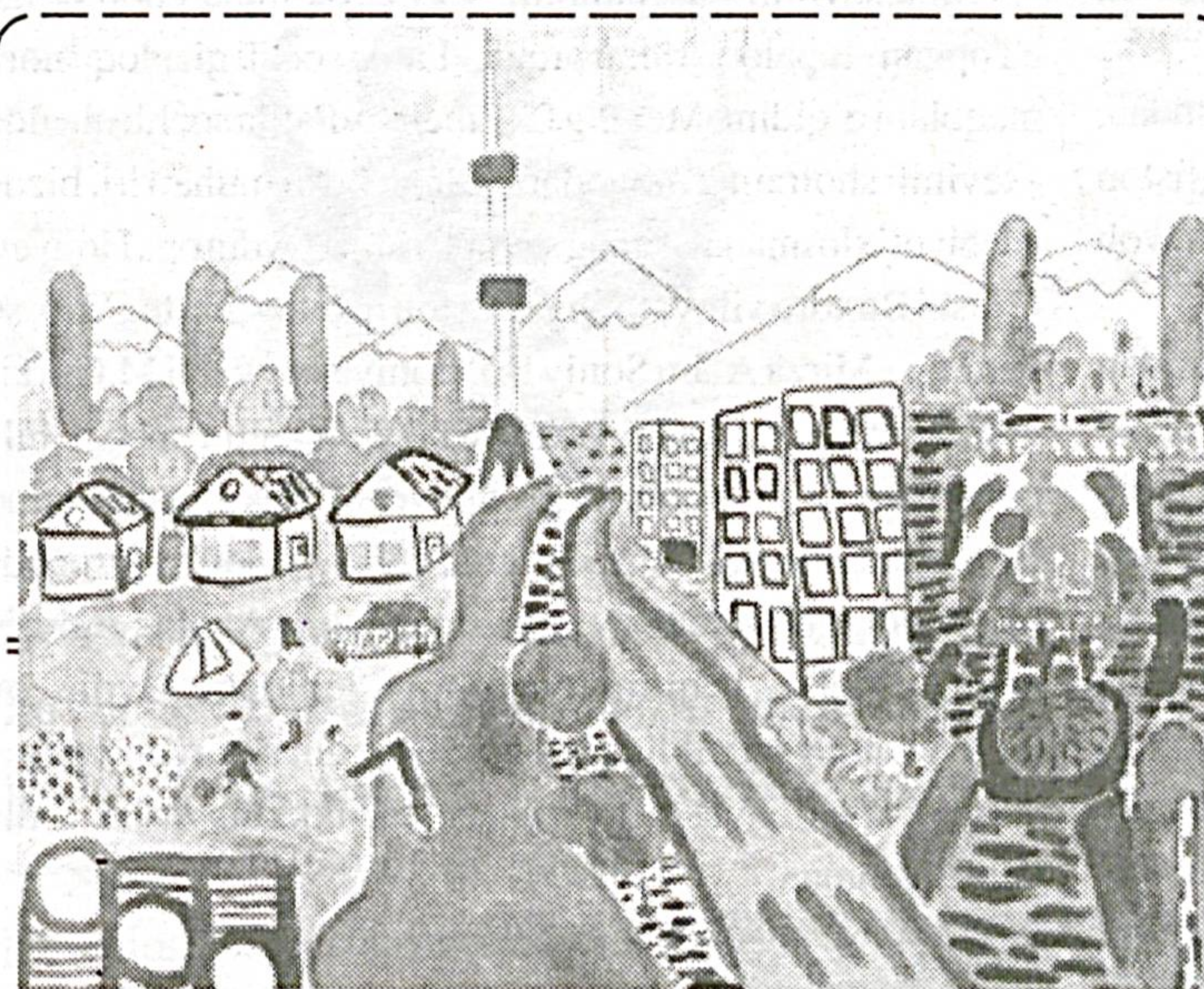
etildi. Guruh bolajonlarini

bu mashg'ulotga tarbiyachi

Shahnoza Iskandarova, musiqa rahbari

Muqaddas Akbarova, bog'chada ochilgan

«Nilufar» bolalar raqs dastasining rahbari Rustam



Mirzo Ulug'bek tumanidagi 27 - maktabning 4-«B» sinf o'quvchisi Shahnoza HAYITOVA chizgan rasmini «MENING MAHALLAM» deb nomlabdi.

Shoabdurasulov har tomonlama puxta tayyorlashdi. Bog'chada olib borilayotgan barcha tadbirlarga bog'cha mudirasi Hikoyat opa G'afurova bosh-qosh. Hikoyat opa 22 yildan buyon ushbu bog'chada mudiralik qilib kelmoqda. G'oyat qiziqarli o'tgan bu mashg'ulot yig'ilganlar va kichkintoylar qalbini zavq-shavqqa to'ldirdi.

Abduhamid ABDUG'AFFOROV.

«Obod mahallam-obod maktabim» shiori ostida Sirg'ali tumanidagi Beruniy nomli 32- maktabda ham obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish ishlari olib borilyapti. Shu kunga qadar 200 tup terak, 100 tup tol, ko'p yillik gullardan 500 tup atirgul ko'chatlari ekildi.

Nafaqat maktab atrofiga, balki Choshtepa, Navoiy mahallalarida joylashgan ayrim ko'chalarga ham 100

## OBOD MAHALLAM - OBOD MAKTABIM

tup daraxt ekildi.

Ko'kalamzorlashtirish ishlarida boshlang'ich sinf

o'quvchilari ham faollik ko'rsatyaptilar.

Ular akalari va opalaridan orqada qolishni

istamay ko'proq gul ko'chatlarini ekishga harakat qilishyapti...

Ushbu maktabda o'quvchilar uchun barcha sharoitlar muhayyo. Ayniqsa, maktab kutubxonasi hamisha kitobxonlar bilan gavjum. Kutubxonachi Umida Ibragimova bolalar bilan tezda til topishayotganidan ota-onalar, mahalla faollari birdek xursand.

Shuningdek, talabchan ustozlardan

32 - maktab, ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha

rahbar muovini.



Farida opa Ismoilova rahbarligidagi 2-«B» sinf o'quvchilari obodonlashtirish ishlari bilan band.



Hamid aka Azimov boshchiligida 7- sinf o'quvchilari yaxshi niyat bilan ko'chat o'tkazmoqdalar.

Iroda ISHONXONOVA,

## TANLOV FAOLLARI

Yakkasaroy tumanida joylashgan 118-maktab tarixiga bir nazar tashlasak, uni 1935 yilga borib taqalishining guvohi bo'lamiz. Maktabga o'sha paytda Abdulla Yormuhammedov nomi berilgandi. Bu maktab faoliyati davomida ajoyib mehnatkash ustozlarimiz Burxon Nig'monov, Hikmat Azimov, Abdurahmon Mannopov, Xayrulla Yunusov kabilar rahbarlik qilganlar. Ularning mehnatlari samarasiz ketmadi. Maktab bu yillar davomida gullab-yashnadi, el-yurt nazariga tushdi.

Hozirgi kunda maktabga yosh, iqtidorli ustoz Bibisora

Xasanova rahbarlik qilmoqda. Rahbar qanchalik ishbilarmon, tadbirkor bo'lsa, shunchalik ishi rivoj topadi.

Ana shu hislatlarni o'zida jo qilgan Bibisora opa bugungi kunda o'z maktabining rivoji bilan nafaqat tumanda, balki respublikada o'z mavqeiga ega. Bunda albatta M. Yusufxo'jayeva,

Ye.I.Veysmon, Sh. Rafiqova, M.Abdurazzoqov, Sh.Ibragimova, M.Tolipova, G.Mahmudova, N.Qo'chqorov kabi o'nlab o'z kasbining fidoiylari bo'lmish

o'qituvchilar jamoasini mehnati, izlanishlari beqiyosdir.

Maktabning obro'yi unda ta'lim olayotgan o'quvchilarning bilim darajalari qandayligi bilan ham o'lchanadi. Bu ilm dargohida o'quvchilarning bilimi nihoyatda kuchli.

O'quvchilar ishtirok etgan ko'rik-tanlov, olimpiadalarda doimo yuqori o'rnlarni egallab keladilar. Maktablararo o'tkazilgan «Sen qonunni bilasanmi?» ko'rik-tanlovida maktab o'quvchilari qator yillardan buyon birinchi o'rinni egallab kelmoqdalar. Hozirgi kunda maktab o'quvchilari ushbu ko'rik-tanlovning shahar bosqichiga qizg'in tayyorgarlik ko'rmoqdalar.

Ilvira OTAMURODOVA.



**"TOPGAN TOPALOQ" G'OLIBLARI**

Aziz bolajonlar! Yodingizda bo'lsa, gazetamizning 10 mart sonida «Patila sochli qizaloq» hikoyasining muallifini topish vazifasini bergandik. Ko'p o'tmay kitobsevar do'stlarimizdan maktublar kela boshladi.

Ular garchi lotin alifbosiga asoslangan o'zbek yozuvida o'qiydigan o'quvchilar bo'lishsa-da, kirill alifbosidagi badiiy asarlarni ham o'qishlaridan mamnun bo'ldik. Ona allasi qay tilda yangramasin, barcha uchun tushunarli, aziz bo'lganidek, dilga yaqin, iste'dodli shoir, yozuvchining kitoblari ham xoh lotin, xoh kirill alifbosida bo'lsin, bolajonlar uchun qadrlı ekaniga guvohi bo'ldik.

Bizga dastlab so'lim va gullar shahri Namangan viloyatidan, uzoq, ammo gazetamizni sevib o'quvchi Qoraqalpog'iston Respublikasidan va poytaxtlik ustoz va o'quvchilardan javob keldi.

-O'zim Mingbuloq tumanidagi 13-maktabda nemis tilidan dars beraman. She'rlar yozaman, tarjima bilan shug'ullanaman, deb yozadi Rahimaxon Jo'rayeva. -Oydin Hojiyevaning she'rlarini mazza qilib o'qiyman. Gazetangizda berilgan «Patila sochli qizaloq» hikoyasini o'qidim shoira haqida bilganlarimni yoza boshladim. Patila sochli qizaloq - Oydin Hojiyeva hozirgi kunda «Saodat» jurnalining bosh muharriri, O'zbekiston xalq shoirasi. Uzoq yillar «Gulxan» jurnalida ham bosh muharrir bo'lib ishlagan. Ilk she'riy to'plami «Shabnam» deb nomlangan. Uning «Chashmalarni izlaylik», «Navo», «Zar kokil qiz va quyosh», «Najot» to'plamlarini bilaman. Gazetadagi hikoya esa «Panohim» kitobidan olingan.

Shahrimizning Chilonzor tumanidagi 178-maktabning 7-sinf o'quvchisi Azizaxon Mansuriy ham «Bolalik bayramlari» turkumidagi hikoyalarni onasi o'qib berganini eslab maktub yozgan. -Shoira Oydin Hojiyeva Buxoro viloyatida tug'ilgan, deb maktub bitgan Azizaxon. -Ularning «Ona tilimga alyor», «Vatanga muhabbat izhori», «Elim» kabi she'rlarini tarbiyaviy soatlarda o'qiydiz.

Azizaxon Oydin Hojiyevaning she'ridan namuna ham yozib yuborgan:



*Hazrat Yassaviyning duosi bo'lib,  
Chechan momolarning merosi bo'lib,  
Ko'hna jarohatlar shifosi bo'lib,  
Bir bog'lam boychechak,  
Bir bog'lam yalpiz,-  
Suyunchlab kelding elimga Navro'z!*

Yana bir to'g'ri javobni Qoraqalpog'iston Respublikasi Xo'jayli tumanidagi 57-maktabning 9-sinf o'quvchisi Bibimaryam Xo'janova yo'llagan. Ular ham «Patila sochli qizaloq» hikoyasi Oydin Hojiyevaning bolalik xotiralari asosida yozilganligini ta'kidlaganlar.

«Men sevimli gazetamning 10 mart kunida chop etilgan «Topgan-topaloq» rukni orqali «Patila sochli qizaloq» nomli maqolani o'qidim. Mening fikrimcha, «Patila sochli qizaloq» - sevimli shoiramiz, «Saodat» jurnali bosh muharriri, bizdek adabiyot ixlosmandlarining sevimli ustozı Oydin opa Hojiyeva. U kishi Buxoro viloyatining Bo'ston qishlog'ida tug'ilib, shu yerdagi «Mirza Azim Soniy Bo'stoniy» (avvalgi M.Gorkiy) nomli maktabda tahsil oladi. Maktabni oltin medal bilan tamomlab, O'zbekiston Milliy Universitetiga o'qishga kiradi. Bu maskanni tugatib ish faoliyatini «Sharq yulduzi» jurnalidan boshlaydi. Yaqinda 1999 yil nashr etilgan «Ayolga ehtirom» nomli kitobni o'qidim va uning ichidagi Oydin opa Hojiyevaning «Tiriklik panohisan» nomli she'ri menga juda yoqdi. Qayta-qayta o'qiyvergach, bir-ikki misrasini yodlab ham olganman:

*Odam Ato nasliga,  
Yaratgandan iqbolgan.  
Bu beorom dunyoda,  
Halovatli hayotsan.*

Bu o'tli satrlar qalbimni bir zum titratib ketdi.

Shaxsan mening o'zim Oydin opaning kitoblari soni nechtaligini, nomlarini bilmayman. U kishining ijodiy ishlari bilan matbuot orqali tanishman. Kitoblar yig'ishni yaxshi ko'rganim bois, kitoblarim sonini ko'paytirishni juda xohlayman...»

**Tahririyatdan:** Bibimaryam Xo'janovaning kitob yig'ishga qiziqishi bizni juda ham quvontirdi. Biz Bibimaryamga shoira Oydin Hojiyevaning dastxati bitilgan «Panohim» nomli

kitobini sovg'a qilamiz. Xuddi shuningdek, R.Jo'rayeva va A.Mansuriylar ushbu sovg'a bilan

taqdirlanadilar.

Demak, g'oliblarimiz:

Rahimaxon Jo'rayeva, Azizaxon Mansuriy va Bibimaryam Xo'janovalardir.

Va'da qilgan sovg'amizni «Tong yulduzi» tahririyatiga kelib, olib ketishingiz mumkin.

x x x

Endi navbatdagi topshirig'imiz bilan tanishing: Ushbu she'rlar muallifi kim? U haqda qanday ma'lumotlarga egasiz?

*Qumoq-qumoq qizil suv,  
Og'zimga yoqib ketdi.  
Indamay sharbatmi u,  
Ichimga oqib ketdi.  
Suvi qizil bo'lsa ham,  
Danagi qora ekan.  
To'ni silliq beqasam,  
Turi ham sara ekan.  
Qizil suvin xo'pladim,  
Danagini yutmadim.  
Kelasi yil ekay deb,  
Mis barkashga to'pladim.*

**YONG'OQ**

*Yong'oq ulg'aydi  
Bir kun pishadi  
Po'stlog'i, cho'ponini yorib  
Yerga tushadi  
U minnatdor...  
Quyoshdan nuri uchun,  
Bulutdan suvi uchun,  
Yerdan sharbati uchun,  
Shamoldan nafasi uchun  
Odamdan parvarishi uchun,  
Har holda yomon yashamadi yong'oq.*

x x x

*Nega bizning yurtimizda  
Ozod degan bola ko'p?  
Erkin degan undan-da ko'p  
Hurriyati yana ko'p?  
Ozod, Erkin, Hurriyat deb  
Ot qo'yganda otalar,  
Ne xayolga borishdiykin?*



O'smirlikida Leva Landauni vunderkind -

**ABADIYAT ARDOQLAGAN ALLOMALAR**

ku umuman bilmaydi. Bir necha yillardan keyin

**Bilimim shu yerga yetib keldikim,  
Bilimsizligimni endi tushundim.**  
*Abu Shukur Balxiy*

n o y o b  
qobiliyatli  
bola deb  
a t a s h

**Ushbu rukni Rustam OBID olib boradi**

x o t i n i g a  
aylangan bir  
qizni shokolad  
bilan mehmon

**Buyuk kishilar olmos yanglig'  
noyob va shu qadar serjilodir.**  
*Sharq naqli*

mumkin edi. Biroq vunderkindlarning nodir iste'dodlari ba'zi gullarga o'xshab tez ochilib, tez so'ladi va yetuk yoshga borganda umuman yo'qolib ketadi. Levada esa bu qobiliyatlar saqlanib qoldi.

U maktabda sinfdan sinfga shu qadar tez ko'chardiki, 13 yoshida o'n yillikni bitirib bo'ldi. Lekin yoshligi uchun universitetga darhol qabul qilinmadi. Bir yil o'tgach u qabul hay'atining barcha xil to'g'anoqlaridan o'tib o'qishga kira oldi. 14 yoshli talaba bir yo'la ikkita - fizika-matematika va kimyo fakultetlarida tahsil ola boshladi.

Leva 18 yoshida «Ioffe ota»ning Fizika-texnika institutida shtatsiz aspirantlikka qabul etilib, o'zining dastlabki ilmiy tadqiqotini e'lon qiladi: aspirant universitetni hali bitirmagani «ota»ni o'ylantirib ham o'tirmagan edi. Landau 19 yoshida diplom oladi, 21 yoshida esa Maorif Xalq Komissarligining yo'llanmasi bilan ma'lumotini oshirish uchun chet elga jo'nab ketadi.

Bu yerda u shu zahotiyoy yangi fizik g'oyalar girdobiga tushib qoladi. O'sha paytda o'zi kabi yosh, endilikda esa o'zi kabi mashhur olimlardan Geyzenberg, Pauli, Vigner bilan tanishadi. Ularning umumiy ustozı Nils Bor edi.

-Bor... - deb eslaydi keyinchalik Landau. - Deyarli har

kuni biz uning Kopengagendagi institutida yig'ilardik va bahs-munozaralarimizning oxiri ko'rinmasdi. Qolaversa, ular bahs ham emas, balki ijodning bir ko'rinishi, ehtimol, eng oliy ko'rinishlaridan biri edi...

qilarkan, tomdan tarasha tushgandek qilib:

- B i l a s i z m i , shokoladni juda yaxshi ko'rsam

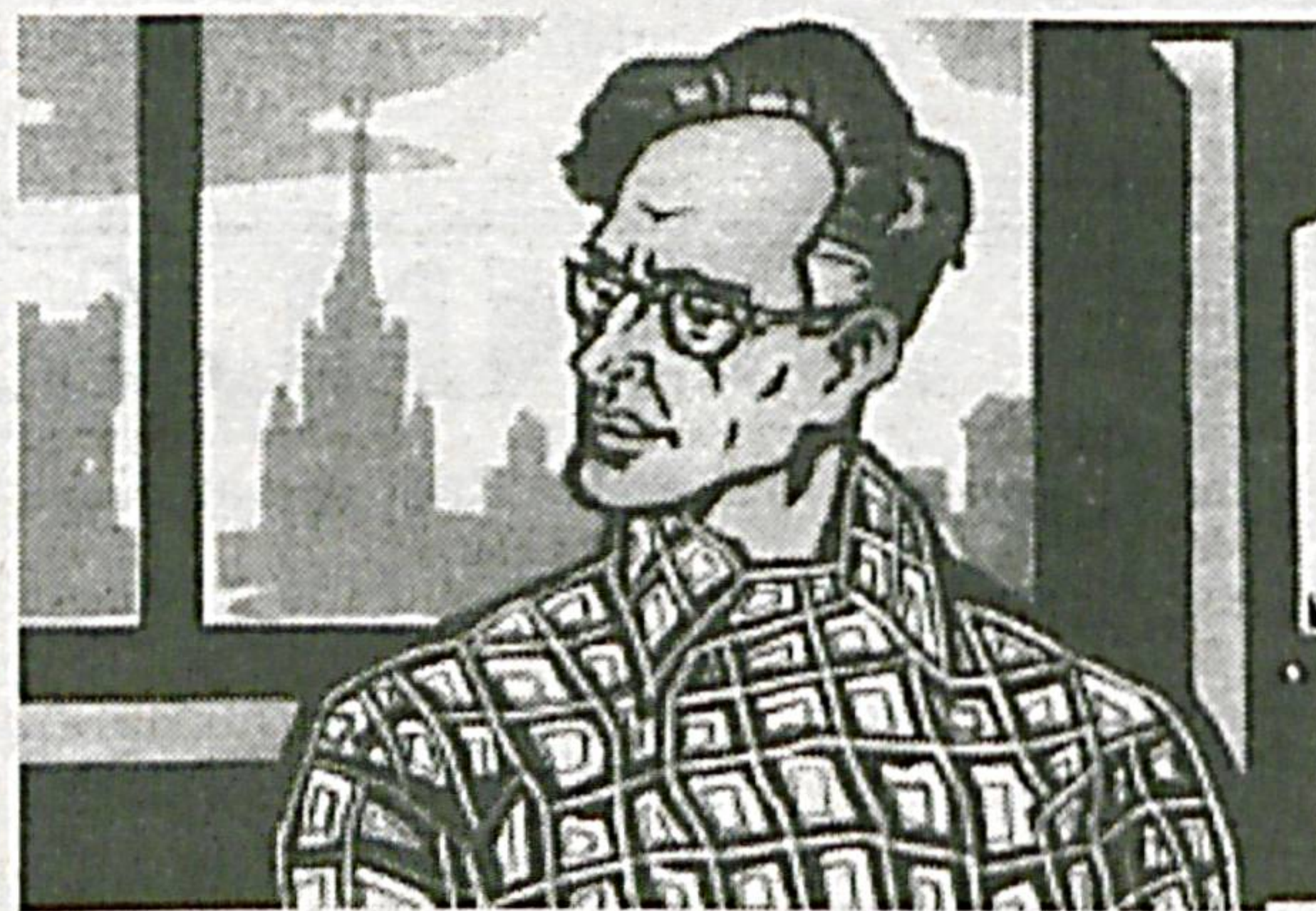
ham chet elda yeganim yo'q... - deb qoldi.

-Nega? - deb so'radi qiz.

-Chunki men vatanimning puliga o'qishga ketgandim, uni shokoladga sarflay olmasdim, - dedi u oddiygina qilib.

1934 yili Landauga dissertatsiya himoya qilmasidan turib, fan doktori ilmiy darajasi, yana bir yildan keyin esa professorlik unvoni berildi. U «Metallar diamagnetizmi» asarini e'lon qildi. Bu ilm-fanda yangi yo'nalish edi. Shu bois ham tez orada butun jahon fiziklari uning tadqiqot manbaini «Landau diamagnetizmi» deb atay boshlashdi. Shundan keyin olim ferromagnetikani tadqiq etadi, 1936-1937 yillarda «Fazaviy o'tishlar nazariyasi» hamda «Fazaviy o'tishlar nazariyasiga oid» nomli yirik asarlarni nashr qildiradi. Mazkur tadqiqotlarda shu qadar ko'p g'oyalar sahiylik bilan sochib tashlangan ediki, boshqalar ularni darhol ilib olib, yanada rivojlantirishga kirishishdi. Xarkovlik yosh professor atrofida hamfikrlar davrasi - bo'lajak «Landau maktabi» shakllana boshlaydi.

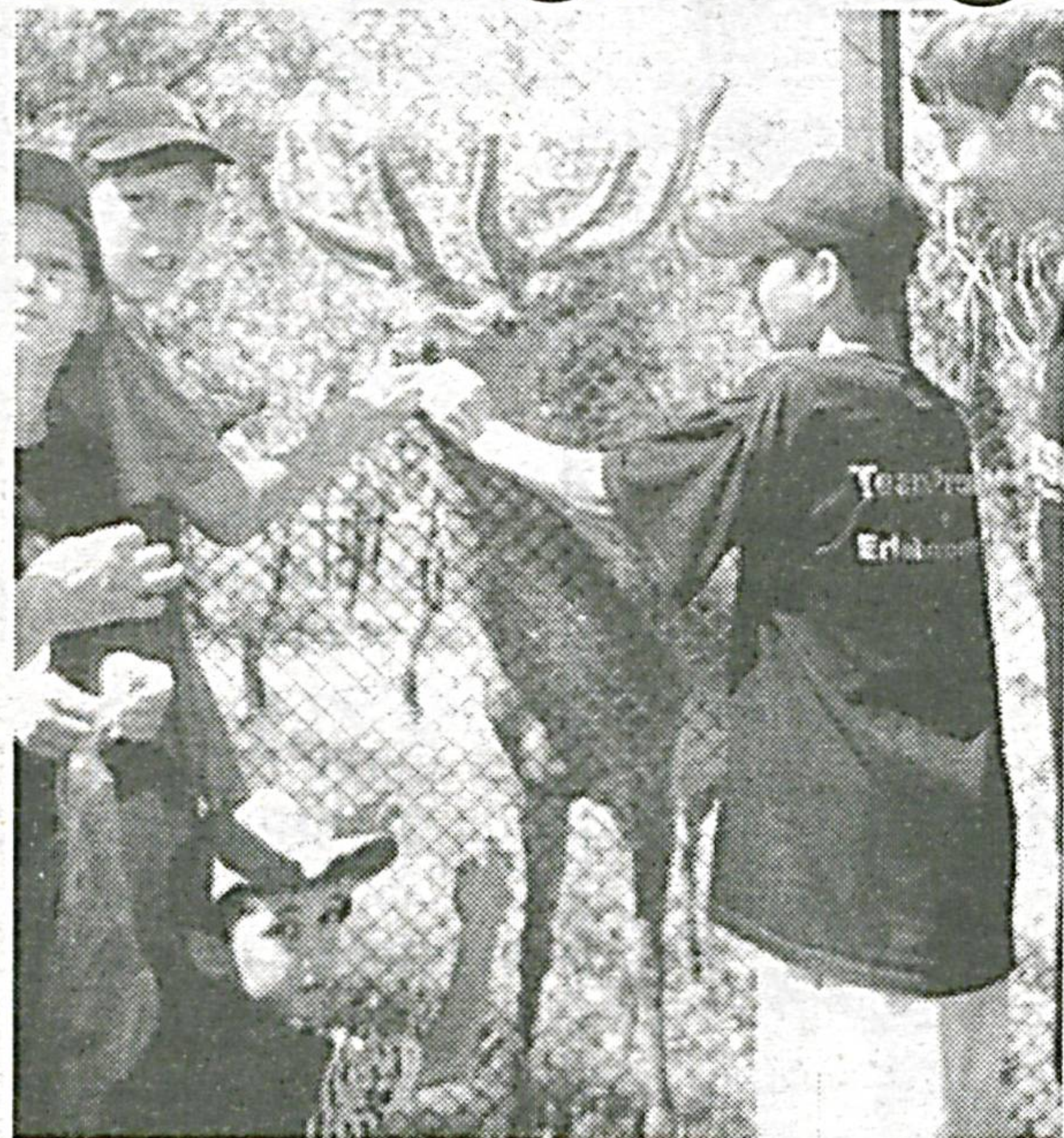
(Davomi bor).



1932 yili Landau vataniga qaytib, Xarkov Fizika-texnika institutining nazariyot bo'limini boshqara boshlaydi. Holbuki, bu mashhur nazariyotchi endigina 24 yoshga kirgandi. Ammo u Eynshteynning o'zi bilan suhbatlashganmi, Bor bilan tengma-teng bahslashganmi, qizlarning u bilan ishi yo'q. Ularni raqsga tushish qiziqtiradi. Novcha, qoqsuyak va jingalak sochli Landau esa beso'naqayligidan uyaladi. Qizlarga mulozamat qilishni-



# SENGA KO'MAKLASHAMIZ, KIYIK!



ham ishtirok etmoqda. Uning tarkibiga «Umid», «Istak», «Tadqiqotchi», «Yosh ekolog» kabi ko'plab to'garaklar kiradi.

O'zbekistonda 9 ta qo'riqxonaga bor. Ulardan biri Zarafshonda 1975 yili tashkil topgan bo'lib, Zarafshon daryosining o'ng qirg'og'i bo'ylab 47 km.ga cho'zilgan. Qo'riqxonaga tuzilishidan maqsad, noyob shifobaxsh



xodim Natalya Marmazinskaya iliq qarshi oldilar. Biz u yerda 2 kun bo'lib, o'simliklarga, jonivorlarga, xususan, kiyiklarga maftun bo'ldik. Birinchi kun dastlab kiyiklarga mo'ljallangan 7 gektarli chegaraga kelganimizda, «Xongul» ismli kiyik biz tomonga hadiksiramay, mag'rur, uzun oyoqlarini ohista bosgancha, shahlo ko'zlarini suzgancha qarab kelarkan, unga uzoq tikilib qolishdan o'zga choramiz, yo'q edi. Nariroqdagi na'matak, zirk, do'landa butalaridan va daraxtlardan iborat o'rmon go'zalligini aytmasizmi? Shaffof suvlarini ko'z-ko'z qilib sharqirab oqayotgan Zarafshon daryosi esa ko'zni qamashtirardi...

Sayohatning ikkinchi kunida biz Samarqand viloyati, Jomboy tumanidagi 40-maktab o'quvchilaridan iborat, Abduvahob Ergashev rahbarligidagi «Zarafshon» ekoto'garagi bilan hamkorlikda xayriya ishlarini amalga oshirdik. Qo'riqxonaga atrofini axlatlardan tozaladik, tartib-intizom haqidagi shior va e'lonlarni yozib, ko'rinarli joylarga ildik. Bu mehnatlarimiz «Ekosan»ning viloyat bo'limi tomonidan diplom bilan rag'batlantirildi.

Muharrama PIRMATOVA yozib oldi.

**Mariya GRIGORYANS,**  
«Yosh ekolog», Toshkent shahri, Yunusobod tumanidagi 80-maktab o'quvchisi:

WWF – Butunjahon yovvoyi tabiatni asrash jamg'armasi bo'lib, dunyo bo'yicha qariyb 100 ta davlatda 5 million nafar a'zolari bilan birgalikda o'z loyihalari bilan ishtirok etmoqda.

Markaziy Osiyo – beshta davlatdan iborat, maydoni 4 mln. kv. km. Ushbu mintaqada 7000 dan ziyod o'simliklar, 900 dan ko'p umurtqali, 2000 dan ortiq umurtqasiz hayvonlar mavjud. Ulardan 18-20 foizi dunyoning boshqa joylarida uchramasligi bilan ajralib turadi. Ular kamyob hayvonlar ro'yxatidan joy olgan: Osiyo gepardi, chitasi, qoploni, quloni, shoxdorochki, Buxoro kiyigi, shuningdek, yovvoyi qushlardan go'zal-tuvaloq, kobra, ko'zoynakli ilon, kulrang echkiemar. Markaziy Osiyoning tog'lari, sahrolari, o'rmonlari, vodiylariyu daryolari jahon ekomintaqalariga kiritilgan.

WWFning «Tirik sayyora» dasturiga binoan Toshkent shahridagi Bolalar ekologiyaviy to'garak Assotsiatsiyasi

giyohlardan zaytun, jonivorlardan Zarafshon qirg'ovul, tustovug'ini ko'paytirishga, shuningdek, 300 turdan ziyod, ulardan 59 tasi dorivor, 23 tasi texnik o'simliklarni asrashga, hayvonlar va qushlarni chatishtirishga qaratilgan. WWFushbu qo'riqxonadagi jami tirik jonivorlarni tekshirib chiqib, ularni qo'llab-quvvatlaydi.

Bolalar ekologiyaviy to'garak Assotsiatsiyasi dastlab 2000 yili ushbu qo'riqxonaga borib, «Senga ko'maklashamiz, Kiyik» tadbirini o'tkazdi.

2001 yili ikkinchi bor qo'riqxonaga tashrif buyurganimizda bizni qo'riqxonarahbari Samad aka Sattorov, muovini Ermat Ashurov, katta ilmiy



## YOQIMLI ISHTAHA

**«XOKI-DOKI» SALATI**

Kerakli masalliqalar: 3 dona kartoshka, 1 st. tuzlangan karam, 1 dona tuxum, o'simlik moyi, tuz, ko'katlar.

Tayyorlanishi: Kartoshkani artib, mayda to'rtburchak shaklida to'g'raladi. Yog'da qizartirib qovurib olinadi. Tuxumni iylab tuz solib, yog'da qovurib olinadi. Pishgan tuxumni maydalab to'g'raladi. Tuzlangan karam ham mayda qilib to'g'raladi. Hamma masalliqalarni aralashtirib, tuz va ko'katlar qo'shiladi. Idishga solib, u s t i ko'katlar bilan bezatiladi.

**YOGURT**

Kerakli masalliqalar: 1 kg. tvorog, 1 st. murabbo, 50 gr. limon sharbati.

Tayyorlanishi: Tvorogga x o h l a g a n m e v a d a n tayyorlangan murabboni qo'shib, y a r i m s o a t davomida tinmay yaxshilab aralashtiriladi. Keyin limon sharbati solib, yana aralashtiriladi, 0,5 soatga muzlatgichga qo'yiladi.

**Yoqimli ishtaha!**

**Shahlo MUSABOYEVA,**  
Poytaxtimizdagi  
273 - maktabning 8- «A» sinf  
o'quvchisi.

## VENGERCHA BOSHQOTIRMA

L	O	L	A	D	I	O	L
U	L	A	L	M	O	S	U
G	R	I	G	Ch	Y	Ch	L
R	A	T	A	U	K	A	Ch
Sh	S	S	L	Ch	M	I	B
A	Q	A	U	G	O	N	L
Q	I	L	L	O	M	A	U
Q	L	D	O	L	A	F	G
O	U	G	Q	A	A	Sh	I
D	G'	Z	I	K	A	Ch	N
L	A	R	A	N	Ch	E	N
Z	I	G	M	O	Y	Ch	I

Katakchalardagi harflarni vertikal va gorizontol holatda biriktirsangiz, bahor oylarida ochiladigan gullar nomi kelib chiqadi.

**Tuzuvchi: Adiba ERGASHEVA.**

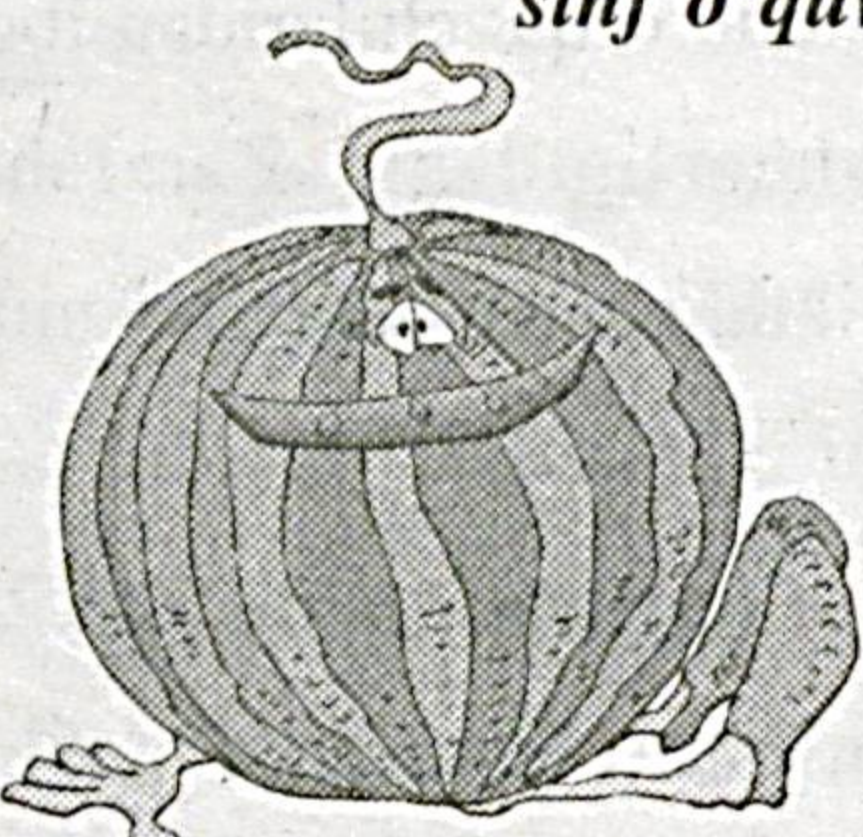
**FOYDALI MASLAHAT**

Qovun-tarvuz urushdi,  
Bir-birini yulishdi.  
Xandalak va baqlajon,  
Ulardan xo'p kulishdi.

Shunda qichqirdi sholg'om:  
-Qovun-tarvuzni qarang,  
Urushib barchamizni,  
Qilyaptilar hangu mang.

Shunda dono pomidor,  
Xabar topib bu holdan.  
Dedi: «Ahil yashasak,  
Hayot shirindir boldan».

**Shahnoza ILHOMOVA,**  
Toshkentdagi  
228 - maktabning 6 - «V»  
sinf o'quvchisi.

**TOPISHMOQLAR**

Beminnat dastyor bizga,  
Asqotar albat sizga.  
Suv sepish uchun kerak,  
Nomidir uning ...

Nomi juda ko'p turli,  
Rangi oq, pushti gulli.  
Yesang mazali qaymoq,  
Nomi uning ...



**Dilmurod RIZAYEV,**  
Poytaxtimizdagi «Orom» nomli  
bog'cha-maktabning  
1 - «G» sinf o'quvchisi.

**ILMLI BO'LSA...**

Ilmli bo'lsa inson, kular iqboli,  
Baxt qasriga eshiklar ochilar bir-bir.  
U parvoz etadi, bir qush misoli,  
Yengilmas polvondek yuradi mag'rur.

Hamma u insonga havas-la boqar,  
Odoblidir hamisha aqlli, dono.  
Ilmli bo'lsa kim hammaga yoqar,  
Tilidan bol tomar, so'zida ma'no.

**Gulruh XUDOYBERDIYEVA,**  
Navoiy viloyati, Navoiy tumanidagi  
9 - maktabning 11 - sinf o'quvchisi.



**Samarqand shahar, Bog'ishamol**  
tumanidagi 9 - o'rta maktabning 7 - «D»  
sinf o'quvchisi **Hilola BURXONOVA** mitti  
gnom «PAYSHANBA»ning rasmini chizib  
yuboribdi.

**Bizning to'garak****GO'DAK NOLASI**

Nima gunoh qilgan edim,  
Aying sizga onajon?  
Azob ichra qolib ketdim,  
Qutilmoqqa yo'q imkon.

Oyi desam, tilim kuyar,  
Sizga omonlik tilab.  
O'gay onam meni suyar,  
Netay yomonlik tilab.



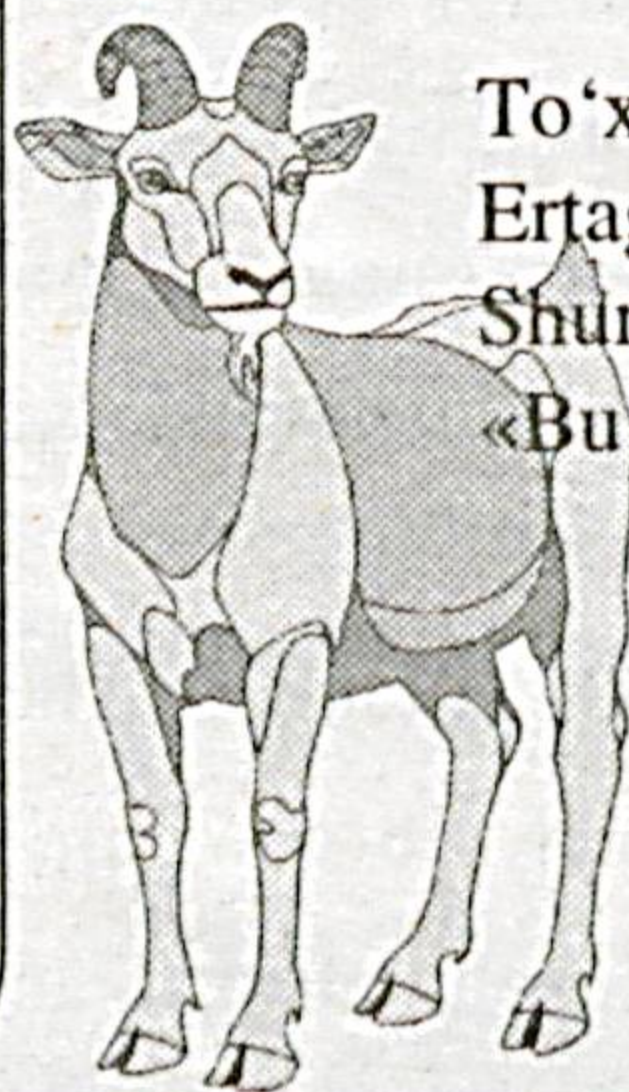
Peshonamni qarang, do'stlar,  
Tirik yetim bo'lib qoldim.  
G'uncha edim, sovuq yedim,  
Ochilmasdan so'lib qoldim.

**Ibrohim YO'LVOSXONOV,**  
Toshkent viloyati,  
Chinoz tumanidagi 40 - o'rta  
maktabning 10 - sinf o'quvchisi.

**BOSHQA ECHKI**

Ertak boshlar navbati-la,  
To'rt yoshli Akmal.  
Ona echki haqida,  
Shoshilib har gal.

To'xtatib deymiz: «Uka,  
Ertaging eski».  
Shunda deydi Akmalvoy:  
«Bu boshqa echki».



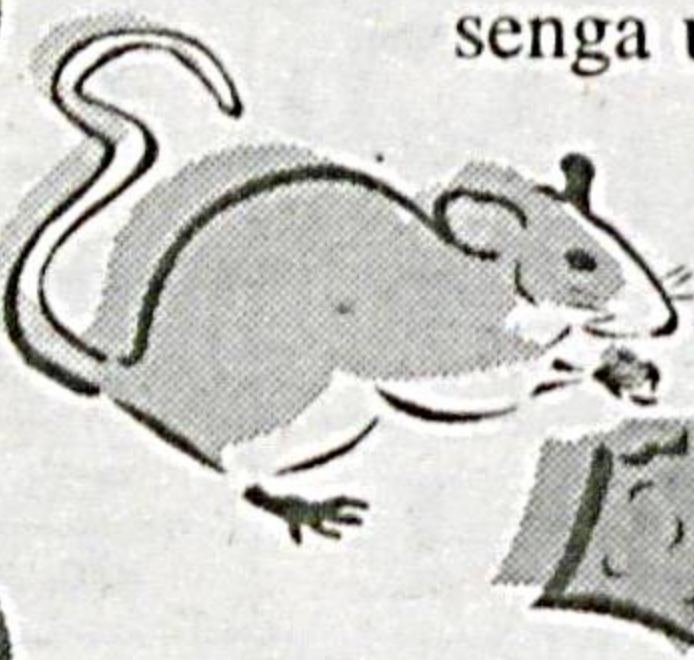
**Guljamol ISOQOVA,**  
Jizzax viloyati,  
G'allaorol tumanidagi  
63 - umumiy o'rta  
ta'lim maktabining  
4 - «V» sinf o'quvchisi.

**SICHQONCHANING SARGUZASHTLARI**

Kattakon dalada kichkina bir uycha bor ekan. Unda ota sichqon, ona sichqon va jajji sichqoncha yashashar ekan. Bir kuni sichqoncha dadasidan so'rabdi:

- Dadajon, bizning ham dushmanimiz bormi?

- Ha, bor albatta, bu mushuk,-deb javob beribdi otasi. - Undan juda ehtiyot bo'lishimiz kerak. Chunki u bizni yeb qo'yishi mumkin. Yur, senga uni ko'rsataman...



Ota-bola yo'lga tushishibdi. Ular avval qurbaqaga duch kelishibdi.

-Dada, mushuk shumi?-so'rabdi sichqoncha sabrsizlik bilan.

-Yo'q, bu qurbaqa, - debdi dadasi va yo'lda uchragan g'oz va o'rdaklarni, yana ko'plab hayvonlarni tanishtirib ketaveribdi. Bir mahal ular mushukka duch kelib qolishibdi. Ota sichqon qo'rqqanidan ura qocha boshlabdi. Sichqoncha esa mushukdan hecham qo'rqmabdi. Mushuk endi sichqonga tashlanmoqchi bo'lib turganida qayerdandir kuchuk paydo bo'lib, vovullagancha uni quva ketibdi...

-Dada, oyi, men mushukni ko'rdim. U meni yemoqchi bo'lib rosa vovulladi,-debdi sichqoncha uyiga kelib.

**Ingliz tilidan Toshkent viloyati,**  
Parkent tumanidagi 35 - o'rta maktabning  
5 - «A» sinf o'quvchisi  
**Madina SAIDMURODOVA**  
tarjimasini.



-O'g'lim, vaqtingni behudaga o'tkazmay,  
kitob o'qisang-chi. Vaqtni hech kim orqaga  
qaytarolmaydi,-deya tanbeh beribdi  
o'yinqaroq bolakayga dadasi.

-Dadajon, parvo qilmang. Soatning  
orqasidagi «batareyka»sini olib qo'ysam,  
vaqt ham to'xtab qoladi,-javob beribdi u  
beparvolik bilan.



**Mohira ALIMOVA,**  
Toshkent shahar, Shayxontohur  
tumanidagi 316 - tayanch  
maktabining 6 - «G» sinf o'quvchisi.

**SHAYTONNING AFTI**

-Afandi, shaytonning afti qanaqa bo'ladi?-deb so'rabdi  
bozorning dalloli bir kuni Afandidan.

-Uning qanaqaligini bilmog'chi bo'lsang, oynaga bir  
qaragin,-debdi Afandi.

x x x

Juda issiq qilib ketganidan bir do'konga kirib o'tirgan  
Afandidan baqqol so'rabdi:

-Hoy Afandi, nima olasiz?

-Dam olaman,-deya javob qaytaribdi Afandi.

**Dilnoza ABDUHAKIMOVA,**  
Sirdaryo viloyati, Oq oltin tumanidagi Sharof  
Rashidov nomli 9 - o'rta  
maktabning 8 - «D» sinf o'quvchisi.

Ona yulduz - oltin beshing  
**TONG**  
Yulduzi

O'zbekiston bolalari va  
o'smirlarining gazetasi

**Muassislar:**  
**O'ZBEKISTON**  
**MATBUOT VA**  
**AXBOROT**  
**AGENTLIGI,**  
**O'ZBEKISTON**  
**RESPUBLIKASI**  
**XALQ TA'LIMI**  
**VAZIRLIGI,**  
**«KAMOLOT»**  
**YOSHLAR IJTIMOY**  
**HARAKATI,**  
**«SOG'LOM AVLOD**  
**UCHUN» XAYRIYA**  
**JAMG'ARMASI**

**BOSH MUHARRIR:**  
Umida ABDUAZIMOVA  
**TAHRIR HAY'ATI:**  
Shuhrat AHMEDOV,  
Jamoliddin FOZILOV,  
Oynisa  
MUSURMONOVA,  
Qahramon  
QURONBOYEV,  
Feruza JALILOVA  
(Bosh muharrir  
o'rinbosari),  
Po'lat MO'MIN,  
Mukarrama  
MURODOVA,  
Tohir MULLABOYEV,  
Ergashvoy SARIQOV.

Nashir «Ijod dunyosi»  
nashriyot uyi.

Gazeta «Ijod dunyosi»  
nashriyot uyi kompyuter  
bo'limida terib  
sahifalandi.

Hajmi A-3, 2 bosma  
taboq.

«Sharq» nashriyot -  
matbaa aksiyadorlik  
kompaniyasida ofset  
usulida bosildi.

Adadi - 34659.

Korxonada manzili:

«Buyuk Turon»

ko'chasi, 41.

Buyurtma № 1 - 412

Gazetani

Ma'suda

IRISNAZAROVA

sahifaladi.

Navbatchi:

Feruza

ODILOVA

Ro'yxatdan o'tish  
tartibi № 000137  
Manzilimiz: 700129,  
Toshkent shahri,  
Navoiy ko'chasi,  
30-uy.

Tel: 144-63-08  
144-63-75